

OILADA MILLIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISH

Mo‘minova Dilnoza Solexovna

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada oila fenomenining milliy qadriyatlar tizimini shakllantirishdagi o‘rni, oilaviy qadriyatlarning ijtimoiy hayot taraqqiyotida, yoshlarni milliy g‘oya, milliy va umuminsoniy axloq asosida tarbiyalashda oilaning roli yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: oila, Sharq, milliy qadriyatlar, yoshlar tarbiyasi, milliy va umuminsoniy qadriyat.

Аннотация: В статье освещается роль феномена семьи в формировании системы национальных ценностей, роль семьи в формировании семейных ценностей в общественной жизни, воспитании молодежи на основе национальных идей, национальной и общечеловеческой морали.

Ключевые слова: семья, Восток, национальные ценности, воспитание молодежи, национальные и общечеловеческие ценности.

Annotation: This article highlights the role of the family phenomenon in the formation of the national value system, the role of the family in the development of family values in social life, educating young people on the basis of national ideas, national and universal morality. The author points out that in the East, the family itself is a core value.

Keywords: family, East, national values, youth upbringing, national and universal values.

Oila jamiyat tayanchi, insonning baxt qo‘rg‘onidir. Bugungi kunda mamlakatimizda oila institutini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Uning ijtimoiyma’naviy barkamolligi davlat va jamiyat farovonligining negizidir. Darhaqiqat, jamiyat va davlat farovonligi, gullab-yashnashi oilalarning zamonaviyligi va uning ma’naviy-axloqiy poydevorining mustahkamligiga bog‘liq. Shu boisdan ham mamlakatimizda amalga oshirilayotgan tub islohotlar mazmunida oila manfaatlarini huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ma’naviy jihatdan himoya qilish masalalariga alohida e’tibor berilmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 18-fevraldagi “Jamiyatda ijtimoiy-ma’naviy muhitni sog‘lomlashtirish, mahalla institutini yanada qo‘llab-quvvatlash hamda oila va xotin-qizlar bilan ishlash tizimini yangi darajaga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5938-sonli farmoni zamonaviy oilani “Zamonaviy oilada, farzand tarbiyasida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish masalalari” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to‘plami shakllantirishda va uning ijtimoiy-iqtisodiy va ma’naviy asoslari samaradorligini oshirishda metodologik asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Mamlakatimizda oila institutini takomillashtirishning asosiy maqsadi zamonaviy oilani barpo etishdan iboratdir. Oila, turmush va vijdon qonunlari asosida quriladi. O‘zining ko‘p asrlik mustahkam va ma’naviy tayanchlariga ega. O‘zbeklarning aksariyati o‘zining shaxsiy farovonligi to‘g‘risida emas balki, oilasining qarindosh-urug‘lari va yaqin odamlarini, qo‘shnilarining omon-esonligi to‘g‘risida g‘amxo‘rlik qilishini birinchi o‘ringa qo‘yadi. Bu esa eng oliy darajada ma’naviy qadriyat, inson qalbining gavharidir. Qadriyatlar oila uchun muhimdir, chunki ular himoya, yo‘l-yo‘riq, mehr va qo‘llab-quvvatlash manbai sifatida poydevor yaratadi. Oilaviy qadriyatlarni singdirish bolalarni kelajakda zararli qarorlar qabul qilishdan himoya qilishi va yo‘naltirishi mumkin, chunki ular to‘g‘ri va noto‘g‘ri tuyg‘usini o‘rgatadi. Ular munosabatlarga qo‘shilishi va mulohazalar, xatti-harakatlar va otaonalik uslublariga ta’sir qilishi mumkin. Biz qilayotgan ishlarning aksariyati va turli vaziyatlar va mavzularga qanday munosabatda bo‘lishimiz bizning qadriyatlarimiz natijasidir. Qadriyatlar oilalarga

hayotga qarashni, dunyoni va ularning holatlarini ko'rish usulini, shuningdek, oila a'zolariga ularning kelib chiqishini yaxshiroq tushunishga yordam berish orqali o'ziga xoslikni beradi. Sharq oilalari o'zlarining ko'p asrlik mustahkam ma'naviy tayanchlariga ega bo'lib, aynan oilada demokratik negizlarga asos soladi, odamlarning talab ehtiyojlari va qadryatlari shakllanadi. Oila tashkil bo'lishi va rivojlanishida bir necha bosqichlarni o'z boshidan kechiradi. Dastlabki bosqich - Oilaning tashkil bo'lish davrining o'z ichiga olib, bu davrda oilada er-xotin o'rtasida yangi munosabatlar shakllanadi. Bu o'ziga xos turli oilalarda tarbiyalangan va turli tabiatga ega kishilarning bir-biriga moslashish davri bo'lib o'rtacha bir yilgacha davom etadi. Bu davrda oilaviy moddiy sharoitlar, uy-joy va ruhiy mikro iqlim yaratiladi. Oila sog'lom turmush tarzini shakllantirish "maydonchasi" bo'lib, har bir insonning dastlabki gigiyenik ko'nikmalarga o'rganishi, undagi sog'lom turmush tarziga bo'lgan dunyoqarashning shakllanishi aynan oilada boshlanadi. Ikkinchi bosqichda uy-joy sharoitlarini yaratish davom ettirilishi bilan bir qatorda oilada bolalarning tug'ilishi va ularning dastlabki tarbiyasi masalalari kun tartibiga chiqandi. Odatda, oilalar yanada mustahkamlanish davrini o'taydi. Bu davrda erxotinning bir-biriga nisbatan hurmatda bo'lishi, bir-birini qo'llab-quvatlashi, xalq maqollarining birida aytilganidek, "er-xotin qo'sh xo'kiz" qabulida ish tutilishi oilani yanada mustahkamlaydi, bolalar tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Oilaning rivojlanishidagi uchinchi bosqich - bu oilaning barqarorlashuvi bo'lib, bunda odatda oilaning moddiy sharoitlari asosan yaratilgan bo'ladi, er-xotin e'tibori joriy masalalarga qaratiladi. Er-xotin bir-birini yaxshi o'rganganligi tufayli vujudga kelgan totuvlik oilada bola tarbiyasiga ham, oila jipsligiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Oila rivojlanishining so'ngi bosqichi - oilaning sekin-asta so'na borishi va uning tugashi bilan tafsiflanadi. Bolalarning mustaqil oila qurib chiqib ketishi bilan yoki bir hovlida yashasalarda har qaysining o'z hayoti, o'z muammolari bilan band bo'lib qolishi tufayli er-xotinning yolg'izlanib, o'z salomatligi masalalari bilan shug'ullanishi, bir-biridan bir muncha uzoqlashuvi kuzatiladi. Bu davrda er-xotin bir-biriga yordamlashib keksalik gashtini surishi, unga moslashishi lozim.

Xulosa qiladigan bo'lsak, Qadriyatlar avloddan-avlodga o'tadi, shuning uchun ota-onalar o'zlarining kundalik hayotida namoyon bo'ladigan qadriyatlardan xabardor bo'lishlari kerak - ular o'z qadriyatlarini farzandlariga o'tkazadilar. Asosiy qadriyatlarni aniqlash va ularni so'zlar va harakatlar orqali ataylab ko'rsatish ota-onaga qarama-qarshi ta'sirlardan qo'rqish qobiliyatini beradi. Tashqi o'zaro ta'sirlardan qochishdan farqli o'laroq, ota-onalar farzandlariga qarorlar va kurashlarni tortishga yordam berish uchun bu daqiqalarni qabul qilishlari mumkin. Qadriyatlar nima uchun muhimligini va ularni o'z farzandlariga qanday singdirish kerakligini bilgan ota-onalar o'z farzandlarini uydan tashqaridagi tajribalardan kelib chiqadigan muammolarga qarshi turishga tayyor bo'lishlari uchun jihozlashlari, qo'llab-quvvatlashlari va himoya qilishlari mumkin. Yuqoridagilarni inobatga olgan holda hamkorlikda oilalarda tashkil etiladigan ma'naviy-ma'rifiy ishlarni yakka, guruhli, jamoaviy, ommaviy shaklda tashkil etish, yoshlar, ota-ona, tarbiyachi-o'qituvchi, jamoatchilikning ijtimoiy ehtiyoji, talablari, ta'lim muassasasi xarakteri, mintaqa hamda hududning ma'naviy-madaniy manfaatlari, geografik joylashuvi hamda demografik vaziyatni inobatga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги “Маънавий-маърифий ишлар тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-5040 қарори. <https://lex.uz/docs/5344692>
2. I.A Ma'naviyat yuksalish yo'lida. -T.: O'zbekiston. 1998. 480-b. 4. Sog'inov N. A. Avlodni shakllantirishning ba'zi ijtimoiy psixologik jihatlari. .Sog'lom avlod uchun № 8. 2002. 28-42-b.
4. Mo'minova D.S. "Oiladagi muloqot va o'zaro ta'sir"ЗОЛОТОЙ МОЗГ ISSN: TOM1|ВЫПУ15.2023https://t.me/goldenbrain_journalМультидисциплинарный научный журнал Июнь, 2023.121-124 bet.
5. Mo'minova Dilnoza Solexovna. YOSH OILADAGI OILAVIY MUNOSABATLARNING XUSUSIYATLARI EDUCATIONAL RESEARCH IN UNIVERSAL SCIENCES VOLUME 2, SPECIAL ISSUE 4, JUNE, 2023.288-290 betlar